

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ ÖZÜRLÜ HİZMET BİRİMLERİ YÖNETMELİĞİ

Büyükşehir Belediyeleri Özürlü Hizmet Birimleri Yönetmeliği

İçişleri Bakanlığından:

Resmi Gazete Tarihi : 16/08/2006

Resmi Gazete Sayısı : 26260

BİRİNCİ BÖLÜM : Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1 - (1) Bu Yönetmeliğin amacı; büyükşehir belediyesi ve mücavir alanları içerisinde yaşayan özürsümlülerin, toplum hayatına katılımını kolaylaştıracak ve toplumsal fırsatlardan özürsümlü olmayan diğler bireyler gibi eşit faydalanmalarını sağlamak üzere; büyükşehir belediyelerinde özürsümlülerle ilgili bilgilendirme, bilinçlendirme, yönlendirme, danışmanlık, bakım, sosyal ve mesleki rehabilitasyon hizmetleri verecek olan özürsümlü hizmet birimlerinin kuruluş, işleyiş ve görevleri ile bu birimde çalışan personelin, yetki, sorumluluk ve görevlerine ilişkin usul ve esaslarını düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2 - (1) Bu Yönetmelik, büyükşehir belediyelerinde oluşturulan özürsümlü hizmet birimlerini kapsar.

Dayanak

Madde 3 - (1) Bu Yönetmelik, 10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun Ek 1 inci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4 - (1) Bu Yönetmelikte yer alan:

a) Bakım: Durumları gereği toplum içerisinde bağımsız yaşama becerilerini kazanamayan veya kaybeden, rehabilitasyondan yararlandığı halde özel ilgi destek ve korunmaya gereksinim duyan bireylere verilen hizmetleri,

b) Birim: Büyükşehir belediyelerinde özürsümlülerle ilgili bilgilendirme, bilinçlendirme, yönlendirme, danışmanlık, bakım, sosyal ve mesleki rehabilitasyon hizmetlerini vermek amacıyla oluşturulmuş özürsümlü hizmet birimini,

c) Bilgilendirme: Özürsümlülerle ilgili mevcut programları ve hizmetleri içeren bilgilerin; özürsümlülere, ailelere ve bu konuda çalışan kişilere sağlanmasını,

ç) Bilinçlendirme: Özürlülerin diğer insanlarla aynı haklara ve yükümlülüklerle sahip olduklarını, toplumsal hayata tam katılımlarına yönelik engelleri ortadan kaldırmak amacıyla yapılan çalışmaları,

d) Danışmanlık: Birimden yararlanan özürlü bireylerin ve ailelerin özürlülükten kaynaklanan bireysel, ailevi, sosyal, hukuksal sorunları ve hakları konusundaki hizmetleri ile özürlülerin ve ailelerinin problemlerine gerçekçi çözümler üretilmesi için yapılan çalışmaları,

e) Mesleki rehabilitasyon: Fiziksel, zihinsel ve duygusal yetersizlik sonucu emniyetli ve uygun bir işe ihtiyacı olan özürlü bireylerin yaşanılan bölgenin işgücü talebi dikkate alınarak iş ve meslek sahibi olmasını, uygun çalışma becerileri kazanmasını, yerleştirildiği iş yerinde izlenmesi ve uyumu çalışmalarını,

f) Özürlü: Doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle bedensel, zihinsel, ruhsal, duygusal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle toplumsal yaşama uyum sağlama ve günlük gereksinimlerini karşılamada güçlükleri olan ve korunma, bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyaç duyan kişiyi,

g) Sosyal rehabilitasyon: Özürlü bireyin ve ailesinin sosyal hayatta karşılaştığı her türlü sorunlarının tanımlanmasına ve çözümlenmesine yönelik çalışmalarla, özürlü ve ailesinin sosyal hayata katılımlarını amaçlayan çalışmaları,

ğ) Sosyal yardım: Yoksulluk içinde olup da temel ihtiyaçlarını karşılayamayan ve yaşamlarını en düşük seviyede dahi sürdürmekte güçlük çeken özürlülere ve ailelerine yapılan aynı ve nakdi yardımları,

h) Toplum temelli rehabilitasyon: Özürlülerin rehabilitasyonunda halkın sorumluluk alması, hizmet dağılımının geliştirilmesi, eşit fırsatlar sağlanması ve özürlü haklarının iyileştirilmesi ve korunmasını hedefleyen çalışmaları,

ı) Yönlendirme: Özürlü bireylerin toplum içinde rehabilitasyonu, sosyal uyumu ve fırsatların eşitlenmesini sağlamaya yönelik, özürlü ailelerin kendi kendilerine yardım grupları geliştirmelerine ve özürlü olmayan bireylerin özürlüler hakkındaki olumsuz tutumlarının değiştirilmesine yönelik yapılan çalışmaları

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM : Özürlü Hizmet Birimi

Birimin kurulması

Madde 5 - (1) Birim, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 21 inci maddesi gereğince, büyükşehir belediyelerinde belediye meclisi kararı ile norm kadro ilke ve esaslarına uygun olarak kurulur. Birim, meclis kararında gösterilmek kaydıyla büyükşehir belediyesinin nüfus, ihtiyaç ve bütçe imkanlarına göre bilgilendirme, bilinçlendirme, yönlendirme, eğitim, danışmanlık, bakım, sosyal ve mesleki rehabilitasyon hizmetleri ile özürlülerin yaşamlarını kolaylaştırıcı hiyerarşik kademelerden meydana gelir.

Birimin temel çalışma ilkeleri

Madde 6 - (1) Özürlülerin çağdaş hizmet anlayışı ile kentsel imkanlardan yararlanarak, yaşamlarını güven, sağlık ve mutluluk içinde sürdürmelerini gerçekleştirmede;

- a) Temel insan haklarına saygılı ve insan onuruna yakışır olmasını,
- b) Toplumsal bütünleşmeyi sağlayıcı olmasını,
- c) Katılımcı ve paylaşımcılığın esas alınmasını,
- ç) Fırsat eşitliğine dayalı olmasını,
- d) Hizmetlerin etkin, verimli, kaliteli, sürdürülebilir, ulaşılabilir, erişilebilir, ücretsiz veya indirimli olmasını

sağlamak birimin temel çalışma ilkeleridir.

Birimin işleyişi

Madde 7 - (1) Birim, büyükşehir belediye başkanı veya genel sekreterin belirleyeceği esaslar çerçevesinde kuruluş şemasında gösterilen genel sekreter yardımcısı veya ilgili diğer amire bağlı olarak çalışır.

(2) Birim, çalışma alanları ile ilgili olarak büyükşehir belediyesinin yetkili organlarında görüşülecek konular hakkında ön bilgi hazırlayarak ilgililere sunar.

(3) Birim ilgili kurum ve kuruluşlarla, üniversitelerle, meslek odalarıyla veya sivil toplum kuruluşlarıyla özürlülere yönelik yapılacak bilgilendirme, bilinçlendirme, yönlendirme, eğitim, danışmanlık, bakım, sosyal ve mesleki rehabilitasyon hizmetleri ile özürlülerin yaşamlarını kolaylaştırıcı çalışmaları koordine eder.

Birimin görevleri

Madde 8 - (1) Birimin görevleri şunlardır:

- a) Özürlü bireylerle ilgili veri tabanı oluşturmak.
- b) Özürlülerin toplum hayatı ile bütünleşmelerini sağlayıcı ve kolaylaştırıcı çalışmaları yürütmek, sportif, sosyal ve kültürel aktiviteler yapmak, teşvik etmek ve yaygınlaştırmak.
- c) Üniversiteler, özel kuruluşlar, özürlülere hizmet amacıyla kurulmuş vakıf, dernek ve bunların üst kuruluşları, kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarıyla ortak çalışmalar yaparak özürlülere yönelik toplum temelli rehabilitasyon programlarını uygulamak.
- ç) Birime başvuran özürlü ve ailelerine psiko-sosyal danışmanlık ve rehberlik hizmetleri vermek, özürlülükle ilgili konularda eğitilmelerini, bilgilendirilmelerini ve

bilinçlenmelerini sağlayıcı, konferans, seminer, sempozyum gibi etkinlikler düzenlemek.

d) Özürlülüğü önlemeye yönelik kitap, dergi, broşür gibi basılı, sesli ve görsel yayınları hazırlamak, yayımlamak ve dağıtmak.

e) Özürlü ve aileleri için bilgilendirme, bilinçlendirme hizmetleri vermek, bu hizmetleri verecek personelin teknik bilgi ve beceriye sahip olması için gerekli eğitimi almasını sağlamak.

f) Özürlüleri nitelikli işgücü haline getirerek, çalışma yaşamına katılmalarını sağlamak üzere mesleki rehabilitasyon ve eğitim programları için başvuran özürlüleri değerlendirerek uygun mesleki rehabilitasyon ve mesleki eğitimleri vermek.

g) Ekonomik durumu yetersiz özürlülere ayni ve nakdi yardım yapmak.

ğ) İhtiyaç halinde özürlülerin durumlarına uygun araçlarla buldukları mekanlardan hastane, okul ve rehabilitasyon merkezi gibi yerlere ulaşımını sağlamak.

h) Bakıma muhtaç özürlülere ve yaşlılara bakım hizmeti sunmak veya bu hizmeti ilgili mevzuat gereğince satın almak.

Birim personeli

Madde 9 - (1) Birimde; norm kadro ilke ve esasları çerçevesinde sosyal çalışmacı, psikolog veya psikolojik danışmanlık ve rehberlik uzmanı, eğitimci, teknik öğretmen görevlendirilmesi esastır. Bunun dışında birimde ihtiyaca göre diğer teknik, idari ve yardımcı hizmetler alanında personel görevlendirilebilir.

Birim personelinin nitelik, görev, yetki ve sorumlulukları

Madde 10 - (1) Birim personelinin nitelik, görev, yetki ve sorumlulukları ile personelde aranacak şartlar aşağıda belirtilmiştir:

a) Birim amiri, özürlüler alanında en az beş yıl çalışmış ve yüksek okul mezunu olup, aşağıdaki görev, yetki ve sorumlulukları yerine getirir:

1) Mevzuat çerçevesinde verilen bütün görevleri noksansız olarak yapmak ve yaptırmak.

2) Özürlülere ve ailelerine verilen bütün hizmetlerin en iyi ve birimin amacına uygun bir şekilde yapılmasını sağlamak.

3) Özürlülerin fiziksel ve ruhsal sağlıkları, kazalardan korunmaları, yeterli ilgi ve yardımı görmeleri hususunda gerekli tedbirleri almak.

4) Birim ihtiyaçlarını karşılamak için gerekli tedbirleri almak, araç ve gereçler ile demirbaşların bakımlı, temiz her an hizmete hazır şekilde bulundurulmasını, kayıtlarının ilgili mevzuat hükümlerine göre yapılmasını sağlamak.

5) Birim personel ihtiyaçlarını zamanında tespit etmek, ilgili bölüme bildirmek,

6) Personelin hizmetine ilişkin eğitim imkanlarının geliştirilmesini ve hizmet içi eğitimin uygulanmasını sağlamak.

7) Birimin işleyişi, ihtiyaçları ve karşılaşılan sorunları kapsayan aylık ve yıllık periyodik faaliyet raporu hazırlamak.

8) Mevzuatla verilen diğer görevleri yapmak.

b) Sosyal çalışmacı; sosyal hizmet alanında yüksek öğrenim görmüş olup, aşağıdaki görev, yetki ve sorumlulukları yerine getirir:

1) Birime başvuruları kabul edilen özürülülerin sosyal incelemesini yapmak.

2) Özürülülerin ihtiyaçını tespit etmek, ilgili yerlere yönlendirmek.

3) Kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum örgütleri ve gönüllüler ile işbirliği yapılmasını sağlamak.

4) Özürülülerin, toplum tarafından kabullenilmesi için gerekli mesleki çalışmaları yapmak.

5) Bölgenin sosyal gelişim planlamalarını ilgili meslek elemanlarıyla işbirliğinde yapmak.

6) Mesleki inceleme ve araştırmalar yapmak, hizmetlerin geliştirilmesini düzenleyerek izlemek.

c) Psikolog veya psikolojik danışmanlık ve rehberlik uzmanı; alanında yüksek öğrenim görmüş olup, aşağıdaki görev, yetki ve sorumlulukları yerine getirir:

1) Özürülülük nedeniyle aile ve çevre ilişkilerinde ortaya çıkan psikolojik sorunları çözmek için özürülü ve aileleri ile gerekli çalışmaları yapmak.

2) Özürülü ve ailelerini bilgilendirme ve bilinçlendirmeye yönelik faaliyetleri yapmak.

3) Özürülülerin ihtiyaçını tespit etmek, ilgili yerlere yönlendirmek.

4) Birime başvuran özürülülerin yetenek ve ilgilerine göre çeşitli işlerle meşgul olmalarını sağlayacak etkinlikleri programlamak ve uygulamak.

5) Özürülülerin ve ailelerinin zihinsel, duygusal ve sosyal yönden üst düzeyde gelişmesine yardımcı olmak, kazandıkları bu bilgi birikimini, mesleki, sosyal ve özel yaşamlarında etkin bir şekilde kullanmalarını sağlamak.

6) Mesleki inceleme ve araştırmalar yapmak, hizmetlerin geliştirilmesini düzenleyerek izlemek.

ç) Eğitimci; özel eğitim alanında yüksek öğrenim görmüş olup, aşağıdaki görev, yetki ve sorumlulukları yerine getirir:

- 1) Özürlülerin günlük aktivitelerini bağımsız olarak yapabilmeleri için uygun programlar hazırlamak, geliştirmek ve uygulamak.
- 2) Özürlülerin iş, beceri ve uğraşları ile ilgili programları hazırlamak.
- 3) Ailelere özel eğitim teknik, yöntem ve materyali ile bunların amaca uygun olarak evde kullanılması konusunda rehberlik etmek.
- 4) Mesleki inceleme ve araştırmalar yapmak, hizmetlerin geliştirilmesini düzenleyerek izlemek.

d) Teknik öğretmen; alanında yüksek öğrenim görmüş olup, aşağıdaki görev, yetki ve sorumlulukları yerine getirir:

- 1) Özürlüye belli iş dallarında temel bilgi ve beceri kazandırıp, bir iş edinebilmelerini sağlamak.
- 2) Mesleki rehabilitasyon ve eğitim programlarının hazırlanması ve uygulanmasını sağlamak.
- 3) Özürlülerin performansları düzeyinde mesleki eğitim çalışmalarını yürütmek.
- 4) Mesleki inceleme ve araştırmalar yapmak, hizmetlerin geliştirilmesini düzenleyerek izlemek.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM : Çeşitli ve Son Hükümler

Hizmetlerden yararlanmak için istenecek belgeler

Madde 11 - (1) Birime hizmet almak için başvuranlardan istenecek belgeler aşağıda gösterilmiştir:

- a) Talep veya kayıt formu,
- b) Sağlık kurulu raporu veya Özürlüler İdaresi Başkanlığı tarafından verilmiş özürlü kimlik kartı,
- c) İkametgah belgesi,
- ç) Nüfus cüzdanı fotokopisi.

(2) Özur oranı nüfus cüzdanına işlenmiş olanlardan (b) bendindeki belgeler istenmez.

Yardım esasları

Madde 12 - (1) Birimin sosyal yardımlarından yararlanacak olan özürü ve ailelerine yapılacak yardımlarda; Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarından yardım alanlarda aranan ölçütlerin aranması asıldır.

Özürülere yönelik gönüllü hizmetler

Madde 13 - (1) Birim özürülere yönelik olarak; üniversiteler, özel kuruluşlar, özürülere hizmet amacıyla kurulmuş vakıf, dernek ve bunların üst kuruluşları, kamu kurum ve kuruluşları; kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile işbirliği halinde, 9/10/2005 tarihli ve 25961 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan İl Özel İdaresi ve Belediye Hizmetlerine Gönüllü Katılım Yönetmeliği hükümlerine göre gönüllülük esasına dayanan hizmetlerin yapılmasını temin eder.

Düzenleme yapma yetkisi

Madde 14 - (1) Büyükşehir belediyeleri, bu Yönetmelikle ilgili hususlarda, bu Yönetmeliğe aykırı olmamak kaydıyla belediye meclisinin kararı ile düzenleme yapabilir.

Yürürlük

Madde 15 - (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 16 - (1) Bu Yönetmelik hükümlerini İçişleri Bakanı yürütür.